

végén egy agyaggyerő gödörben – három hasonlóval együtt – találtak. A területen a fentiek figyelembe vételével szarmata kori temetőt feltételezhetünk, melynek néhány sírját megsemmisítették. Az előkerült edény szürke, korongolt, talpkorongos. Pereme csorbult. Szinteres, de jól látszik, hogy a felülete fényezett. Pá.: 5,7 cm, ma.: 7,4 cm és fá.: 4 cm. Az edényt a hasvonal alatti részén látható széles, durva korongolási csíkok teszik egyedivé.

RÓZSA ZOLTÁN

42. Bérbaltavár, belterület

(Vas megye) Ő, R, Kö

2005. szeptember 15-én régészeti terepbejárást végeztünk a falu határában és belterületén. A falu egy magas platókkal és dombokkal szegélyezett völgyben helyezkedik el a Kánya-patak, a Csehi-patak és a Baltavári-árok vonulata mentén, tehát leginkább ezekre a patakokkal övezett teraszokra koncentráltuk a kutatást.

Arany János utca: Az utca végében, a Felső-hegy szélén a Kánya-pataktól K-re késő középkori telepnyomokat találtunk (5. sz. lh.).

Rákóczi utca: Újonnan kifarcellázott telkeket vizsgáltunk meg (387, 383–384, 380–381 hrsz.). A terület egy magasabb plató éles kiszögellésében helyezkedik el a 160-as szintvonallal jelzett magasságon a Kánya-pataktól Ny-ra. A szántott dűlőn rengeteg kerámiát és különböző salakot találtunk, különböző korszakokból: jellegtelen őskor, korai rézkor és középkor (1. sz. lh.).

Széplaki úton felül-dűlő: Egy, a Csehi-patak és a Kánya-patak összefolyásánál lévő szélesebb platón több késő középkori kerámiát találtunk (3. sz. lh.).

A plató K-i szélén – a Csehi-patak partjára néző oldalon – több jellegtelen őskori kerámiát találtunk egy kisebb domborzati kiemelkedésen koncentrállódva (4. sz. lh.).

Vízállás-dűlő: Egy széles teraszon több korszakból találtunk kerámiát és pattintott kőeszközöket. A plató szélén leginkább őskori telepnyomokat lokalizáltunk, míg a tető felé középkori és késő középkori telepet tudtunk felmérni. Az egész terület egy összefüggő lelőhelynek minősíthető – attól függetlenül, hogy kimutatható néhány települési gócpont (2. sz. lh.).

Munkatársak: Kiss Krisztina, Mátyus Magdolna, Szilasi Attila Botond.

ILON GÁBOR

43. Biatorbágy, Szarvasugrás

(MRT 13/1 k. 34/10 lh.)

(Pest megye) Ő, R, B

2005. május végétől november közepéig több feltérési ütemben végeztük a lelőhely kutatását. A területen az MRT alapján bronzkori lelőhely volt várható. A korábbi terepbejárások eredményeit a mi terepbejárásaink majd az ásatásunk is megerősítette.

A beépítésre szánt lakóövezet keleti, közel 1/3-ában (a lankás domboldalon), akárcsak az egész terület északi 50–70 m-es sávjában a dombtetőn nem találtunk régészeti leleteket. A lelőhely intenzitása két megnagyobbított szelvényünkben (valamint a feltárt urnatemető területén) volt a legerősebb, intenzitása elsősorban K felé erősen csökkent. Itt inkább csak szórványosan kerültek elő bronzkori gödrök.

Az ásatás során összesen 293 telepobjektumot és 115 urnasírt (urnasírhelyet) tártunk fel. Három ill. négy helyen figyeltünk meg nagyobb objektumsűrűséget. Itt a gödrök nagyobb csoportokat, településgóccokat alkottak. A terület legnagyobb hányadában viszont igen rendszertelenül helyezkedhettek el. A szétszórta, egymástól leggyakrabban messze (olykor 30–150 m-re) megfigyelt régészeti objektumok java, kb. 75–80%-a gödör volt. Többségük kerek, jellegzetes tárolóverem, hulladék-gödör, hengeres falú gödör, gyakorinak mondhatók a Makó és Vátya kultúra jellegzetes „púpos” aljú gödrei, és feltártunk néhány átégetett falú gödröt is. Jelentősebb kerámiatöredék csupán a gödrök kb. 20%-ából került elő. A cseréptöredékkel datálható gödrök többi részében csupán igen csekély, minimális mennyiségű jellegtelen őskori oldaltöredék, egy-két állatcsont fordult elő. Viszont volt egy tucatnyi gödör-objektum, amely jellegzetes és nagyon sok kerámiát tartalmazott.

Kiemelendő az objektumok közül, hogy két helyen építményre utaló sorokba rendeződő cölöplyukakat tártunk fel; valamint két ill. három nagyobb és gazdag kerámialeletes objektum. Ez utóbbi gödörkomplexumok lakóhelyként is szolgálhattak. A különböző rendeltetésű gödrökben három esetben emberi csontvázat is feltártunk. Az egyik tárolóveremben két közel ép, Makó-kultúrába sorolható edény is előkerült. A kerámialeletek mellett többek közt örlőköveket, kisszámú pattintott, nagyrészt szórványként előkerült kőeszköztöredéket, csontszerszámokat, orsókorongokat és agyagnehezékeket is találtunk. Az állatcsontok közül leggyakoribb a szarvasmarha, juh és sertés voltak. Ritkábban fordult elő gímszarvas, vaddisznó, őz, ló és kutya. Megemlíten-dő egy macska és egy őstulok egy-egy csontja is.

A DK-i dombhát oldalában feltárt temetőnek felszíni nyomait nem találtuk, annak ellenére, hogy az egyébként sem mélyre ásott sírok a felszínhez igen közel kerültek elő. Az urnák felső részét, az urnákat borító talakat a szántás és az előbb említett tényezők a legtöbb esetben megbolygatták, számos esetben teljesen eltüntették. A feltárt, dokumentált 115 urnatöredék, vagyis (zömében urnaalj ill. „urnahely”) sírjai összefüggő kisebb csoportokat alkottak, feltételezhető, hogy egy-egy nagyobb család, rokoni közösség került egy szabályosnak tűnő formát alkotó egységbe, csoportba/sírsorba. A legtöbb urnában kalcinált csontokat találtunk. A síredények száma leggyakrabban három lehetett. Az urnákat valószínűleg legtöbb esetben egy tál boríthatta szájával lefelé fordítva, gyakran tartozott a sírhoz a Vátya időszak jellemző kis bögréje, melynek elhelyezkedése